

KĄ PRIVALO ŽINOTI TĖVAI, PIRKdami ŽAISLUS VAIKAMS?

(patarimai tėvams)

Šiandienos žaislai – tai šiuolaikinę civilizaciją atspindintys bei šiuolaikinėmis technologijomis sukurti įvairūs žaidimai, išsiskiriantys modernia išvaizda, techninėmis funkcijomis. Šiuolaikiniai tėvai labai stengiasi, kad jų vaikams būtų įdomu – perka daug žaislų.

Tačiau ar būtina jų turėti daug?

EDUKACINIS ŽAISLAS yra daugiafunkcinis. Jis suteikia galimybę ir vaikui, ir tėvams jį pritaikyti įvairiose žaidybinėse situacijose, eksperimentuoti. Kiekvienas žaislas gali būti traktuojamas kaip edukacinis, jei jis vaiką ko nors išmoko, lavina tam tikrus gebėjimus, žadina vaizduotę, skatina atrasti. Su tokiais žaislais gali žaisti įvairaus amžiaus vaikai – žaislai tarsi „auga“ kartu su vaiku. Žaislais vaikams gali būti įvairūs daiktai, su kuriais būtų galima daryti patį svarbiausią dalyką – žaisti. Žaidimo metu vaikų pasąmonė tarsi pereina į fantazijų pasaulį, kuriame net ir plastmasinės lėlės moka kalbėti, reiškia jausmus ir tiesiog gyvena.

Edukaciniai žaislai yra kokybiški, pagaminti pagal visus saugos reikalavimus, turi konkretų aiškų gamintoją, jo gamybos ir kūrimo procese dalyvauja specialistų – dizainerių, vaikų raidos specialistų, psichologų komanda.

KODĖL ŽAIDIMAI YRA TOKIE SVARBŪS?

Žaidimai ir žaislai – tai besąlygiškai sąveikaujančios priemonės vaiko veikloje. Žaidybinė vaiko veikla atlieka tam tikras funkcijas: pasitenkinimo, komunikacijos, savirealizacijos, terapinę, diagnozės, korekcinę, tarptautinės komunikacijos, socializacijos. Žaidžiant išryškėja vaiko santykis su aplinka, požiūris į gyvenimą, atsiskleidžia bendrystės jausmas, pranašumo siekis, tačiau svarbiausia – vaikas išreiškia save. Žaidimas skatina vaiko socialinę raidą, lavina mąstymą, kūrybiškumą, savarankiškumą, iniciatyvumą, pasitikėjimą savo jėgomis, grūdina jausmus ir emocijas, lavina gebėjimus, pažintinius procesus. Žaisdami vaikai kuria nerealius pasaulius, svajoja ir panaudodami tradicinius ar šiuolaikinius žaislus bei jų pakaitalus, atspindi socialinio gyvenimo tikrovę, psichinę savo būseną.

ŠIUOLAIKINIAI ŽAISLAI

Populiarūs šiandien plastikiniai, elektroniniai žaislai dažnai iškreipia vaiko tikrovės ir pojūčių suvokimą, įtraukdami į savo mirgantį, žybsintį, cypiantį pasaulį, skatindami vaikus atsiriboti, užsidaryti jame, automatiškai atlikti nurodytas funkcijas.

Populiarūs šiuolaikiniai žaislai (pvz., lėlė „Barbė“, Bratz, Teletabis, Žmogus „Voras“ ir kt.) parodo tam tikrą vaiko pasaulėžiūrą, formuoja stereotipus.

Galima būtų manyti, jog mergaitės, žaisdamos su „Barbe“, „Syndi“, „Bratz“ ar kitomis panašiomis lėlėmis, ugdo grožio, grakštumo ir tuo pačiu metu moteriškumo, savarankiškumo pradmenis, tačiau taip pat tikėtina, jog tokios lėlės per anksti skatina atkreipti dėmesį į moters kūno formas, neatitinkančias natūralių žmogaus proporcijų, skiepijamas nepilnavertis grožio suvokimas, pratinama prie itin prabangaus gyvenimo būdo.

Didžiausia šiandienos problema – žaislai, žaidžiantys patys savaime, be vaiko dalyvavimo

RUOŠDAMIESI PIRTI ŽAISLĄ VAIKUI ATSAKYKITE Į ŠIUOS KLAUSIMUS:

1. Ar žaislas ugdys kūrybiškumą, skatins fantazuoti?
2. Ar žaislas mokys vaiką spręsti problemas?
3. Ar žaislas skatins vaiką mąstyti?
4. Kokią įtaką žaislas turės vaiko elgesiui?
5. Ar žaisdamas su įsigytu žaislu vaikas įgys naujų įgūdžių?
6. Ar žaisdamas šiuo žaislu vaikas sužinos daugiau apie save ir savo aplinką?
7. Ar žaislas gerins vaiko atmintį?
8. Ar žaislas suartins šeimos narius?

PATARIMAI, KAIP IŠRINKTI TINKAMĄ ŽAISLĄ PAGAL VAIKO AMŽIŲ

Atsižvelgiant į vaiko amžių bei žaidimo klasifikaciją, rekomenduojamos pačios įvairiausios žaidimo priemonės, pvz., lėlės, kaukės, sporto įranga (kamuoliai, lankai, virvė ir t.t.), įvairūs konstruktoriai, minkšti žaislai, audiniai, drabužiai, vežimėliai, muzikos instrumentai ir daugelis kitų daiktų.

- **Vaikams iki trejų metų** tinkamiausi motoriką lavinantys žaislai, pvz., mediniai kubeliai, piramidės, skirtingų formų kaladėlės, dedamos į dėžutę pagal formelės atitikmenį, nesudėtingos dėlionės, vaikiškas domino. Taip pat rekomenduojama rinktis žaislus, kurie lavina garsų bei spalvų pažinimą.
- **Trejų metų vaikams** reikėtų ieškoti žaislų, kurie padėtų vystyti kūrybiškumą ir galimybę kurti įvairias istorijas. Vaizduotę padeda lavinti modelino lipdymas, ar šiam amžiui skirti kūrybiniai rinkiniai, suteikiantys galimybę kurti linksmus gyvūnėlius iš lipdukų, įvairių figūrėlių.
- **4–7 metų vaikams** tinka kūrybiniai darbeliai, mozaikos ar konstruktoriai, padedantys ugdyti kruopštumą bei koncentruoti dėmesį. Tinka tradiciniai Lego bei kiti konstruktoriai. Knygos, magnetinės abėcėlės raidės ar kaladėlės, žaislai, skirti mokytis skaičiavimo pradmenų, ikimokyklinukams padeda plėtoti ankstyvo rašymo, skaitymo bei loginius įgūdžius.
- **Pradinių klasių vaikams** tinkamiausios 3D dėlionės, ypač žymių pasaulio statinių. Tokiu būdu vaikas susipažįsta su istorija bei architektūra. Taip pat jiems tinka sudėtingesni kūrybiniai rinkiniai ar piešimo darbeliai.

**Psichologai mano, kad vaiko vystymuisi pakanka dešimties žaislų*

KITI PATARIMAI:

- ☛ Venkite žaislų, kurie reklamuojami televizijos reklamose ar ant įvairių maisto pakuočių;
- ☛ Nepirkite per daug sudėtingo žaislo;
- ☛ Naudokite žaislus, kurie padeda plėsti vaiko žodyną, moko išsakyti mintis ir vartoti sąvokas;
- ☛ Paskatinkite vaikus arba padėkite jiems pasidaryti žaislus patiems. (pvz., iš vielos, gaiviųjų gėrimų ar pieno pakuočių, gilių, kankorėžių, sėklų, akmenų ir tt.);
- ☛ Berniukams žaidžiant su robotais, šautuvais, tankais, transformeriais, stebėkite, kad šie žaidimai netaptų jų vienintele žaidybine veikla. Kalbėkite su vaiku, kad šis išmokytų atskirti tokiuose žaidimuose leidžiamą elgesį nuo realaus gyvenimo taisyklių, kad suprastų, kur išties koviniai elementai gali būti taikomi;
- ☛ Nustatykite vaikams taisykles: ginklai – ar tai bus medžio šaka, ar plastikinis pistoletas – nenuitaikomi į veidą, jais negalima nieko sužeisti;
- ☛ Skatinkite žaisti sportinius žaidimus. Daugelis komandinių žaidimų moko vaiką bendrauti ir laikytis taisyklių, ugdo kantrybę;
- ☛ Atidžiai perskaitykite etiketes, kurios turėtų tiksliai apibūdinti žaislo paskirtį, sudėtinę dalį, gamybines medžiagas, rekomenduojamą vaiko amžių. Tik saugus žaislas gali būti patikima ugdymo (–si) priemonė vaikui;
- ☛ Stebėkite kokius kompiuterinius žaidimus žaidžia Jūsų vaikas ir kiek laiko praleidžia prie kompiuterio. Per daug laiko žaidžiantis kompiuterinius žaidimus vaikas gali pradėti jausti socialinę izoliaciją, išmolti necenzūrinės kalbos, gali susilpnėti jo bendravimo įgūdžiai, atsirasti sveikatos sutrikimų (pvz., nutukimas, vaizdo sukeliama traukuliai, kūno laikysenos pokyčiai ir t.t.), suprastėti mokymosi rezultatai. Žaidimai gali sukelti priklausomybę, kurios pasekmės dažnai būna depresija, padidėjęs nerimas ar socialinės baimės, impulsyvumas, dėmesio koncentracijos stoka;

Vaikų raidai įtaką daro ne tai, kiek daug ir kokių žaislų jie turi, bet kaip dažnai ir kaip kokybiškai suaugusieji su jais bendrauja

Parengė

Daiva Daunienė
Valstybinio psichikos sveikatos centro
Priklausomybės ligų skyriaus
Vyriausioji specialistė
Parko g. 15,
Vilnius
Tel. (8 5) 249 9976
www.vpsc.lt

